

**Житомирський медичний інститут
Житомирської обласної ради**

Кафедра «Сестринська справа»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи
Гордіччук С.В.

«31» серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НМД У ХІРУРГІЇ НА ДОГОСПІТАЛЬНОМУ ЕТАПІ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 22 Охорона здоров'я

Спеціальність: 223 «Медсестринство»

Освітньо-професійна програма: «Екстрена медицина»

Вид дисципліни: обов'язкова

Мова викладання: державна

Форма навчання: денна

Робоча програма навчальної дисципліни «НМД у хірургії на догоспітальному етапі» для здобувачів вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 223 «Медсестринство», освітньо-професійної програми «Екстрена медицина», освітнього ступеня бакалавр.
«27» серпня 2021 року.

Розробник: Міщук І. М., викладач вищої - кваліфікаційної категорії, викладач-методист, асистент кафедри «Сестринська справа».

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Сестринська справа»

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 року

Завідувач кафедри _____ д. м. н., професор Заболотнов В.О.

Схвалено науково-методичною радою Житомирського медичного інституту ЖОР, для здобувачів вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 223 «Медсестринство», освітньо-професійної програми «Екстрена медицина», освітнього ступеня бакалавр.

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 року

Узгоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Екстрена медицина»

Гарант ОПНІ _____ к.мед.наук Можарівська А.А.

Голова _____ Гордійчук С.В.

Перезатверджено

« ____ » _____, 20 ____ р.

« ____ » _____, 20 ____ р.

« ____ » _____, 20 ____ р.

« ____ » _____, 20 ____ р.

1. Мета вивчення дисципліни

Соціально-економічний розвиток України, нові світові тенденції – глобалізація, взаємоінтеграція та інформатизація суспільства – визначили принципово нові вимоги до підготовки парамедика. Відомо, що рівень медсестринської освіти, особливо практичної професійної підготовки, в Україні значно поступається загальноєвропейському. У зв'язку з цим постають конкретні вимоги до якості професійної підготовки парамедика, як елементу сімейної медицини: загальна ерудиція, вільне володіння спеціальними знаннями та вміннями під час комплексного догляду за пацієнтами; аналітичне мислення і творчі здібності; здатність до самовдосконалення, самонавчання, виховання кращих людських якостей та національної свідомості.

Сучасний парамедик в хірургії є помічником лікаря на всіх етапах лікувально-профілактичної діяльності, він перестає бути механічним виконавцем його волі, а виходить на новий рівень професійного розвитку. Парамедик стає самостійним в прийнятті рішень у межах своєї компетенції, що вимагає від неї достатнього набору знань, навичок та вмінь.

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти та Освітньої професійної програми підготовки парамедиків дана дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей.

Компетентнісний потенціал предмета та результати навчання:

Загальні:

- здатність навчатися та самонавчатися;
- здатність до усного та письмового спілкування рідною мовою;
- здатність бути критичним та самокритичним;
- здатність діяти на підставі етичних суджень;
- здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел;
- здатність застосовувати знання на практиці;
- здатність працювати в команді та брати на себе відповідальність;
- здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування ідей;
- здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, і поваги до різноманітності;
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
- відповідально ставитися до завдань і обов'язків.

Спеціальні (фахові):

- здатність оцінити місце події на наявність загроз власному життю і життю інших людей, виявити фактори, що впливають на стан та здоров'я пацієнтів та забезпечити власну безпеку;
- здатність зберігати недоторканість місця події, речових доказів та взаємодіяти з іншими екстреними службами;
- здатність обстежити хворих і постраждалих на наявність невідкладних станів;
- здатність проводити медичне сортування;
- здатність прийняти рішення про обсяг допомоги та госпіталізацію;
- здатність надати екстрену медичну допомогу при травмах чи захворюваннях дихальної, серцево-судинної, ендокринної, імунної, нервової систем, системи травлення та сечостатевої системи, при психічних розладах, при пошкодженнях опорно-рухового апарату, при дії зовнішніх факторів та при пологах;
- здатність розраховувати дозу лікарських засобів, які вводяться пацієнту;
- здатність здійснювати медичні процедури і маніпуляції: інгаляції, ін'єкції; забезпечувати внутрішньокістковий та периферичний внутрішньовенний доступи;

- здатність виявляти та надавати допомогу при побічних реакціях на лікарські засоби
- здатність встановлювати сечові катетери, шлункові зонди, забезпечувати прохідність верхніх дихальних шляхів, виконувати декомпресійну пункцію плевральної порожнини, встановлювати назо- та орофарингіальні повітропроводи, надгортанні повітропроводи, здійснювати інтубацію трахеї та хірургічне відновлення прохідності дихальних шляхів;
- здатність зупиняти кровотечі прямим тиском, тампонуванням та за допомогою механічних засобів для зупинки кровотечі;
- здатність проводити стабілізацію хребта, стабілізацію та іммобілізацію опорно-рухового апарату та накладати пов'язки при травмах;
- здатність передавати до відділення екстреної медичної допомоги інформацію про процес надання медичної допомоги пацієнту на місці події та протягом транспортування до відділення, при необхідності допомагати персоналу відділення екстреної медичної допомоги;
- здатність дотримуватися принципів медичної деонтології, забезпечувати збереження лікарської таємниці та постійно удосконалювати свій професійний рівень.

1.1 Обсяг дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»	Обов'язкова
Модулів – 2	Спеціальність: 223 «Медсестринство» ОПП «Екстрена медицина»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2-й 3-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 66 самостійної роботи студента – 54	Освітній ступінь бакалавр	Лекції
		20 год.
		Практичні, семінарські
		46 год.
		Лабораторні
		- год.
		Самостійна робота
54 год.		
		Вид контролю: ПМК, екзамен

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 66 год. / 54 год. (55%/45%).

Статус дисципліни

Обов'язкова.

1.3 Передумови для вивчення дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

- ґрунтується на попередньо вивчених дисциплінах: «Анатомія людини», «Фізіологія», «Англійська мова», «Основи медсестринства», «Історія медицини та медсестринства», «Латинська мова та медична термінологія», «Патоморфологія та патофізіологія», «Фармакологія та медична рецептура», «Мікробіологія»;

- інтегрується з такими дисциплінами: «Анестезіологія та реаніматологія», «Військово-медична допомога та медицина надзвичайних ситуацій», «НМД у хірургії на догоспітальному етапі», «НМД при травмах на догоспітальному етапі», «НМД при масових подіях», «Клінічна фармакологія з токсикологією», «Клінічне медсестринство в хірургії», «НМД при травмах в отоларингології та офтальмології на догоспітальному етапі», «НМД при акушерстві та гінекології на догоспітальному етапі», «НМД при захворюваннях і травмах зубів та порожнини рота»;

- закладає фундамент для подальшого засвоєння студентами знань та умінь з циклу дисциплін професійної і практичної підготовки сестра медична.

1.4 Очікувані результати навчання

Результати навчання, згідно профілю програми, після вивчення дисципліни «НМД у хірургії на догоспітальному етапі»:

- знати і розуміти роль та обов'язки парамедика в системі екстреної медичної допомоги;
- здійснювати оцінку безпечності місця події, демонструвати забезпечення безпеки персоналу та пацієнта, застосування табельних засобів індивідуального захисту;
- знати і розуміти доцільне застосування сукупності навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнту/клієнту гідного ставлення, приватності/інтимності, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального підходу, толерантної та неосудної поведінки;
- знати і розуміти принципи інфекційної безпеки, збереження здоров'я при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур при переміщенні та транспортуванні постраждалого /пацієнта;
- знати групову належність затверджених лікарських засобів, особливості їх фармакокінетики та фармакодинаміки, способи введення, дозування, показання, протипоказання, взаємодію між собою, побічні ефекти, передозування та способи їх усунення, в т.ч. наркотиків;
- з абсолютною точністю продемонструвати методики введення лікарських засобів: внутрішньом'язово, підшкірно, внутрішньошкірно, довенно (в периферичні і центральні вени), внутрішньокістково;
- провести первинне обстеження пацієнтів різних вікових груп, оцінити ступінь виявлених порушень, визначити потребу у проведенні екстрених рятувальних заходів;
- продемонструвати ефективне забезпечення прохідності дихальних шляхів у пацієнтів різних вікових груп із застосуванням інструментальних технік, включаючи інтубацію з

оксигенацією, ручною та апаратною вентиляцією, а також хірургічне забезпечення прохідності дихальних шляхів.

1.5 Критерії оцінювання результатів навчання Модуль 1

Поточне тестування та самостійна робота							ІДРС	ПМК	СУМА
Модуль 1							4	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
8	8	8	8	8	8	8			
56									

№ з/п	Форми контролю	Засвоєння теоретичних знань	Формування практичних вмінь	Самостійна робота	Індивідуальна робота
1.	Поточний контроль				
	Заняття 1	4	2	2	
	Заняття 2	4	2	2	
	Заняття 3	4	2	2	
	Заняття 4	4	2	2	
	Заняття 5	4	2	2	
	Заняття 6	4	2	2	
	Заняття 7	4	2	2	
	Разом	28	14	14	4
			60		
2.	Підсумковий модульний контроль		40		
3.	Разом сума балів за засвоєння модуля		100		

- максимальна сума балів поточного контролю – 60 балів;
- загальна кількість занять (практичних, семінарських, лабораторних) в модулі – **n**;
- максимальна кількість балів за кожне заняття для поточного контролю визначається:

$$\frac{60 \text{ (балів)}}{n} = m \text{ (балів)} \times n + (\text{ІДРС})$$

$$\frac{60 \text{ (балів)}}{7} = 7 \times 8 \text{ балів} + 4 \text{ бали (ІДРС)}$$

4 бали, що лишилися від ділення, є максимальним балом, що може бути присвоєний студенту за виконання індивідуальної (дослідної) самостійної роботи.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент на одному практичному занятті при вивченні модуля – 8 балів.

«5» - 8-7 балів

«4» - 6 бали

«3» - 5 бали

«2» - 4 і менше бали

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент для допуску до підсумкового модульного контролю – 35 балів.

Самостійна робота, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті - 2 бали.

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише при успішному їх виконанні та захисті. Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх обсягу та значимості, в даному випадку - 4 бали. Вони додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність у модулі.

Модуль 2

Поточне тестування та самостійна робота				ІДРС	ПМК	СУМА
Модуль 2				4	40	100
T1	T2	T3	T4			
14	14	14	14			
56						

№ з/п	Форми контролю	Засвоєння теоретичних знань	Формування практичних вмінь	Самостійна робота	Індивідуальна робота
1.	Поточний контроль				
	Заняття 8	4	5	5	
	Заняття 9	4	5	5	
	Заняття 10	4	5	5	
	Заняття 11	4	5	5	
	Разом	16	20	20	4
			60		
2.	Підсумковий модульний контроль		40		
3.	Разом сума балів за засвоєння модуля		100		

- максимальна сума балів поточного контролю – 60 балів;
- загальна кількість занять (практичних, семінарських, лабораторних) в модулі – **n**;
- максимальна кількість балів за кожне заняття для поточного контролю визначається:

$$\frac{60 \text{ (балів)}}{n} = m \text{ (балів)} \times n + (\text{ІДРС})$$

$$\frac{60 \text{ (балів)}}{4} = 4 \times 14 \text{ балів} + 4 \text{ бали (ІДРС)}$$

4 бали, що лишилися від ділення, є максимальним балом, що може бути присвоєний студенту за виконання індивідуальної (дослідної) самостійної роботи.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент на одному практичному занятті при вивченні модуля – 14 балів.

«5» - 14-13 балів

«4» - 12-11 бали

«3» - 10-9 бали

«2» - 8 і менше бали

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент для допуску до підсумкового модульного контролю – 36 балів.

Самостійна робота, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті - 5 балів.

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише при успішному їх виконанні та захисті. Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх обсягу та значимості, в даному випадку - 4 бали. Вони додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність у модулі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, , практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

1.6 Засоби діагностики результатів навчання

1. Стандартизований тестовий (ліцензований інтегрований) екзамен Крок –Б.
2. Практично - орієнтований екзамен.

1.7 Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Поняття про хірургічну невідкладну допомогу на догоспітальному етапі. Особливості обстеження, надання допомоги, транспортування та госпіталізації пацієнтів з невідкладною хірургічною патологією.

Тема 2. НМД при гострій хірургічній патології голови, її мозкового відділу на догоспітальному етапі

Тема 3. НМД при гострій хірургічній патології голови, її лицьового відділу та шиї на догоспітальному етапі

Тема 4. НМД при гострій хірургічній патології грудної стінки та органів грудної порожнини на догоспітальному етапі

Тема 5. НМД при гострій хірургічній патології черевної стінки та органів черевної порожнини на догоспітальному етапі

Тема 6. НМД при гострій хірургічній патології прямої кишки та промежини на догоспітальному етапі

Модуль 2

Тема 7. НМД при гострій хірургічній патології сечової та статевої систем на догоспітальному етапі

Тема 8. НМД при гострій хірургічній патології хребта на догоспітальному етапі

Тема 9. НМД при гострій хірургічній патології опорно-рухового апарату на догоспітальному етапі

Тема 10. НМД при гострій хірургічній патології судинних систем на догоспітальному етапі

2.1 Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
Модуль 1					
1	Поняття про хірургічну невідкладну допомогу на догоспітальному етапі. Особливості обстеження, надання допомоги, транспортування та госпіталізації пацієнтів з невідкладною хірургічною патологією.	11	2	4	5
2	НМД при гострій хірургічній патології голови, її мозкового відділу на догоспітальному етапі	12	2	4	6
3	НМД при гострій хірургічній патології голови, її лицьового відділу та шиї на догоспітальному етапі	12	2	4	6
4	НМД при гострій хірургічній патології грудної стінки та органів грудної порожнини на догоспітальному етапі	12	2	4	6
5	НМД при гострій хірургічній патології черевної стінки та органів черевної порожнини на догоспітальному етапі	15	2	8	5
6	НМД при гострій хірургічній патології прямої кишки та промежини на догоспітальному етапі	9	2	2	5
	ПМК	2		2	
	Всього годин за модуль	73	12	28	33
Модуль 2					
7	НМД при гострій хірургічній патології сечової та статевої систем на догоспітальному етапі	11	2	4	5

8	НМД при гострій хірургічній патології хребта на догоспітальному етапі	11	2	4	5
9	НМД при гострій хірургічній патології опорно-рухового апарату на догоспітальному етапі	12	2	4	6
10	НМД при гострій хірургічній патології судинних систем на догоспітальному етапі	11	2	4	5
ПМК		2		2	
Всього годин за модуль		47	8	18	21
Всього		120	20	46	54

2.2 Тематичний план лекцій

№ з/п	Тема	Лекції, год.
1	Поняття про хірургічну невідкладну допомогу на догоспітальному етапі. Особливості обстеження, надання допомоги, транспортування та госпіталізації пацієнтів з невідкладною хірургічною патологією.	2
2	НМД при гострій хірургічній патології голови, її мозкового відділу на догоспітальному етапі	2
3	НМД при гострій хірургічній патології голови, її лицьового відділу та шиї на догоспітальному етапі	2
4	НМД при гострій хірургічній патології грудної стінки та органів грудної порожнини на догоспітальному етапі	2
5	НМД при гострій хірургічній патології черевної стінки та органів черевної порожнини на догоспітальному етапі	2
6	НМД при гострій хірургічній патології прямої кишки та промежини на догоспітальному етапі	2
7	НМД при гострій хірургічній патології сечової та статеві систем на догоспітальному етапі	2
8	НМД при гострій хірургічній патології хребта на догоспітальному етапі	2
9	НМД при гострій хірургічній патології опорно-рухового апарату на догоспітальному етапі	2
10	НМД при гострій хірургічній патології судинних систем на догоспітальному етапі	2
Всього		20

2.3 Тематичний план практичних занять

№ з/п	Тема	Навчальна практика під керівництвом викладача, год.
Модуль 1		
1	Поняття про хірургічну невідкладну допомогу на догоспітальному етапі. Особливості обстеження, надання допомоги, транспортування та госпіталізації пацієнтів з невідкладною хірургічною патологією.	4
2	НМД при гострій хірургічній патології голови, її мозкового відділу на догоспітальному етапі	4
3	НМД при гострій хірургічній патології голови, її лицьового відділу та шиї на догоспітальному етапі	4
4	НМД при гострій хірургічній патології грудної стінки та органів грудної порожнини на догоспітальному етапі	4
5	НМД при гострій хірургічній патології черевної стінки та органів черевної порожнини на догоспітальному етапі	4
6	НМД при гострій хірургічній патології черевної стінки та органів черевної порожнини на догоспітальному етапі	4
7	НМД при гострій хірургічній патології прямої кишки та промежини на догоспітальному етапі	2
	<i>ПМК</i>	2
Модуль 2		
8	НМД при гострій хірургічній патології сечової та статеві систем на догоспітальному етапі	4
9	НМД при гострій хірургічній патології хребта на догоспітальному етапі	4
10	НМД при гострій хірургічній патології опорно-рухового апарату на догоспітальному етапі	4
11	НМД при гострій хірургічній патології судинних систем на догоспітальному етапі	4
	<i>ПМК</i>	2
	Усього	46

2.4 Тематичний план самостійної роботи

№ з/п	Тема	Самостійна робота
1	Поняття про хірургічну невідкладну допомогу на догоспітальному етапі. Особливості обстеження, надання допомоги, транспортування та госпіталізації пацієнтів з невідкладною хірургічною патологією.	5
2	НМД при гострій хірургічній патології голови, її мозкового відділу на догоспітальному етапі	6
3	НМД при гострій хірургічній патології голови, її лицьового відділу та шиї на догоспітальному етапі	6
4	НМД при гострій хірургічній патології грудної стінки та органів грудної порожнини на догоспітальному етапі	6
5	НМД при гострій хірургічній патології черевної стінки та органів черевної порожнини на догоспітальному етапі	5
7	НМД при гострій хірургічній патології прямої кишки та промежини на догоспітальному етапі	5
8	НМД при гострій хірургічній патології сечової та статеві систем на догоспітальному етапі	5
9	НМД при гострій хірургічній патології хребта на догоспітальному етапі	5
10	НМД при гострій хірургічній патології опорно-рухового апарату на догоспітальному етапі	6
11	НМД при гострій хірургічній патології судинних систем на догоспітальному етапі	5
	Всього	54

2.5 ЗМІСТ ПРОГРАМИ МОДУЛЬ 1

Тема 1: «Поняття про хірургічну невідкладну допомогу на догоспітальному етапі. Особливості обстеження, надання допомоги, транспортування та госпіталізації пацієнтів з невідкладною хірургічною патологією»

Лекція

Організація надання хірургічної екстреної та невідкладної медичної допомоги в Україні. Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, структура і завдання та його місце і роль у наданні хірургічної допомоги. Нормативні документи щодо організації надання хірургічної екстреної й невідкладної медичної допомоги в Україні. Документація, яку використовує в роботі бригада екстреної (швидкої) медичної допомоги.

Поняття про невідкладні стани в хірургії. Поняття про ушкодження (травму) органів та травматологію, їх подібність та відмінність. Організація допомоги при невідкладних станах в хірургії.

Алгоритм початкових дій бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги на місці події. Забезпечення безпеки. Методика первинного й вторинного обстеження постраждалого. Значення об'єктивного обстеження пацієнта на дошпитальному етапі. Порядок госпіталізації пацієнта бригадою екстреної (медичної) допомоги в лікувально-профілактичну установу. Поняття про термінальні стани. Етичні аспекти реанімації.

Навчальна практика

Поняття про невідкладні стани в хірургії. Поняття про ушкодження (травму) органів

та травматологію, їх подібність та відмінність. Організація допомоги при невідкладних станах в хірургії.

Алгоритм початкових дій бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги на місці події. Забезпечення безпеки. Методика первинного й вторинного обстеження постраждалого. Значення об'єктивного обстеження пацієнта на дошпитальному етапі. Порядок госпіталізації пацієнта бригадою екстреної (медичної) допомоги в лікувально-профілактичну установу. Поняття про термінальні стани. Етичні аспекти реанімації.

Практичні навички:

- Алгоритм початкових дій бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги на місці події.
- Методика первинного й вторинного обстеження постраждалого
- Об'єктивне обстеження пацієнта на дошпитальному етапі
- Транспортування і госпіталізація.

Самостійна робота

Організація надання хірургічної екстреної та невідкладної медичної допомоги в Україні. Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, структура і завдання та його місце і роль у наданні хірургічної допомоги. Нормативні документи щодо організації надання хірургічної екстреної й невідкладної медичної допомоги в Україні. Документація, яку використовує в роботі бригада екстреної (швидкої) медичної допомоги.

Тема 2: «НМД при гострій хірургічній патології голови, її мозкового відділу на догоспітальному етапі»

Лекція

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія покривних, підлеглих тканин, кісток та вмісту черепа. Мозковий відділ черепа, волосиста частина голови, органи голови. Симптоми, що свідчать про пошкодження покривних, підлеглих тканин, кісток та вмісту черепа.

Особливості обстеження пацієнтів з патологією мозкового відділу голови.

Тромбоз синусів твердої мозкової оболонки, тромбоз кавернозного синуса. Гостра нейроінфекція: енцефаліт, мієліт, арахноїдит, менінгіт, їх комбінація, енцефаломієліт, менінгоенцефаліт та ін., абсцес головного мозку. Нейросимптоматика правця, сказу.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супроводу. Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Невідкладна дошпитальна допомога. Показання до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація. Робота парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Навчальна практика

Обстеження пацієнтів з патологією голови, її мозкового відділу.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супроводу у випадках тромбозу синусів твердої мозкової оболонки, тромбозу кавернозного синуса, гострої нейроінфекції: енцефаліту, мієліту, арахноїдиту, менінгіту, їх комбінація, енцефаломієліту, менінгоенцефаліту та ін., абсцесу головного мозку, нейросимптоматиці правця, сказу.

Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Надання невідкладної дошпитальної допомоги. Визначення показань до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація у роботі парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Практичні навички:

- Клінічний розбір тематичних хворих.
- Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супроводу.

- Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.
- Невідкладна дошпитальна допомога.
- Показання до госпіталізації.
- Транспортування та госпіталізація.
- Робота парамедика на дошпитальному етапі.
- Ведення документації.
- Перша медична допомога у випадку гострої хірургічної патології голови, її мозкового відділу.

Самостійна робота

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія покривних, підлеглих тканин, кісток та вмісту черепа. Мозковий відділ черепа, волосиста частина голови, органи голови. Симптоми, що свідчать про пошкодження покривних, підлеглих тканин, кісток та вмісту черепа.

Тема 3: «НМД при гострій хірургічній патології голови, її лицьового відділу та шиї на догоспітальному етапі»

Лекція

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія покривних, підлеглих тканин, кісток лицьового відділу голови та ротової порожнини. Симптоми, що свідчать про пошкодження покривних, підлеглих тканин, кісток лицьового відділу голови та ротової порожнини.

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія шиї та її органів. Симптоми, що свідчать про пошкодження шиї та її органів. Клінічні ознаки пошкодження шиї та її органів. Вагосимпатична блокада. Блокада шийно-грудного (зірчастого) вузла.

Особливості обстеження пацієнтів з патологією голови, її лицьового відділу, порожнини рота та шиї.

Носогубний трикутник, особливості вен голови, можливі загрози.

Одонтогенні та неодонтогенні запальні захворювання обличчя та порожнини рота. Флебіт, тромбофлебіт вен обличчя.

Аспірація, регургітація та асфіксія. Абсцеси та флегмони шиї. Підшкірна емфізема шиї. Стріктурний езофагіт.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супроводу. Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Невідкладна дошпитальна допомога. Показання до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація. Робота парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Навчальна практика

Обстеження пацієнтів з патологією голови, її лицьового відділу, порожнини рота та шиї.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супроводу у випадках одонтогенних та неодонтогенних запальних захворювань обличчя та порожнини рота, флебіту, тромбофлебіту вен обличчя; абсцесу та флегмони шиї, підшкірної емфіземи шиї, стріктурного езофагіту.

Носогубний трикутник, особливості вен голови, можливі загрози.

Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Надання невідкладної дошпитальної допомоги. Визначення показань до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація у роботі парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Практичні навички:

- Клінічний розбір тематичних хворих.

- Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супроводу.
- Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.
- Невідкладна дошпитальна допомога.
- Показання до госпіталізації.
- Транспортування та госпіталізація.
- Робота парамедика на дошпитальному етапі.
- Ведення документації.
- Перша медична допомога у випадку гострої хірургічної патології лицьового відділу голови та ротової порожнини.
- Перша медична допомога у випадку гострої хірургічної патології шиї.

Самостійна робота

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія покривних, підлеглих тканин, кісток лицьового відділу голови та ротової порожнини. Симптоми, що свідчать про пошкодження покривних, підлеглих тканин, кісток лицьового відділу голови та ротової порожнини.

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія шиї та її органів. Симптоми, що свідчать про пошкодження шиї та її органів. Клінічні ознаки пошкодження шиї та її органів. Вагосимпатична блокада. Блокада шийно-грудного (зірчастого) вузла.

Аспірація, регургітація та асфіксія.

Тема 4: «НМД при гострій хірургічній патології грудної стінки та органів грудної порожнини на догоспітальному етапі»

Лекція

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія грудної клітки та органів грудної порожнини. Симптоми, що свідчать про патологічний стан грудної клітки та органів грудної порожнини. Респіраторні та гемодинамічні розлади при травмах грудної клітки та органів грудної порожнини.

Особливості обстеження пацієнтів з патологією грудної клітки та органів грудної порожнини.

Кровохаркання та легенева кровотеча. Запальні захворювання грудної клітки та органів грудної порожнини – гостра емпієма плеври (піоторакс), гострий медіастеніт, абсцес легень, гангрена легень, ТЕЛА.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супроводу. Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Невідкладна дошпитальна допомога. Показання до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація. Робота парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Навчальна практика

Обстеження пацієнтів з патологією грудної клітки та органів грудної порожнини.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супроводу у випадках кровохаркання та легеневої кровотечі, запальних захворюваннях грудної клітки та органів грудної порожнини – гострої емпієми плеври (піоторакс), гострого медіастеніту, абсцесу легень, гангрен легень, ТЕЛА.

Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Надання невідкладної дошпитальної допомоги. Визначення показань до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація у роботі парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Практичні навички:

- Клінічний розбір тематичних хворих.

- Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супровіду.
- Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.
- Невідкладна дошпитальна допомога.
- Показання до госпіталізації.
- Транспортування та госпіталізація.
- Робота парамедика на дошпитальному етапі.
- Ведення документації.
- Перша медична допомога у випадку гострої хірургічної патології грудної клітки та органів грудної порожнини.

Самостійна робота

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія грудної клітки та органів грудної порожнини. Симптоми, що свідчать про патологічний стан грудної клітки та органів грудної порожнини. Респіраторні та гемодинамічні розлади при травмах грудної клітки та органів грудної порожнини.

Тема 5 : НМД при гострій хірургічній патології черевної стінки та органів черевної порожнини на догоспітальному етапі

Лекція

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія черевної порожнини та її органів. Очеревина, перитонеальні симптоми. Симптоми, що свідчать про патологічний стан органів черевної порожнини, диспепсичні прояви, вісцеральні симптоми, відзеркалені зони Захар'їна-Геда при патології органів черевної порожнини.

Особливості обстеження пацієнтів з патологією органів черевної порожнини.

Гостра хірургічна патологія стінок та органів черевної порожнини, що потребує екстреної медичної допомоги. Гострий живіт. Абдомінальні кровотечі. Сторонні тіла в порожнині шлунково-кишкового тракту.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супровіду. Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Невідкладна дошпитальна допомога. Показання до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація. Робота парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Навчальна практика

Обстеження пацієнтів з патологією органів черевної порожнини.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супровіду у випадках гострої хірургічної патології стінок та органів черевної порожнини, гострого живота, абдомінальних кровотеч, сторонніх тіл в порожнині шлунково-кишкового тракту. що потребують екстреної медичної допомоги. Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Надання невідкладної дошпитальної допомоги. Визначення показань до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація у роботі парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Практичні навички:

- Клінічний розбір тематичних хворих.
- Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супровіду.
- Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.
- Невідкладна дошпитальна допомога.

- Показання до госпіталізації.
- Транспортування та госпіталізація.
- Робота парамедика на дошпитальному етапі.
- Ведення документації.
- Перша медична допомога у випадку гострої хірургічної патології черевної стінки, черевної порожнини та органів черевної порожнини.

Самостійна робота

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія черевної порожнини та її органів. Очеревина, перитонеальні симптоми. Симптоми, що свідчать про патологічний стан органів черевної порожнини, диспепсичні прояви, вісцеральні симптоми, відзеркалені зони Захар'їна-Геда при патології органів черевної порожнини. Обстеження хірургічного пацієнта.

Тема 6. НМД при гострій хірургічній патології прямої кишки та промежини на догоспітальному етапі

Лекція

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія прямої кишки, періанальної області та промежини у чоловіків та жінок. Симптоми, що свідчать про патологічний стан прямої кишки, періанальної області та промежини у чоловіків та жінок.

Особливості обстеження пацієнтів з патологією прямої кишки, періанальної області та промежини.

Запальні захворювання прямої кишки, періанальної області та промежини (гострий проктит, гострий парапроктит, защемлення гемороїдальних вузлів)

Привід для обов'язково виїзду до пацієнта: кровотеча.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супроводу. Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Невідкладна дошпитальна допомога. Показання до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація. Робота парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Навчальна практика

Обстеження пацієнтів з патологією прямої кишки, періанальної області та промежини.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супроводу у випадках запальних захворюваннях прямої кишки, періанальної області та промежини (гострого проктиту, гострого парапроктиту, защемленні гемороїдальних вузлів).

Привід для обов'язково виїзду до пацієнта: кровотеча.

Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Надання невідкладної дошпитальної допомоги. Визначення показань до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація у роботі парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Практичні навички:

- Клінічний розбір тематичних хворих.
- Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супроводу.
- Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.
- Невідкладна дошпитальна допомога.
- Показання до госпіталізації.
- Транспортування та госпіталізація.
- Робота парамедика на дошпитальному етапі.

- Ведення документації.
- Перша медична допомога у випадку гострої хірургічної патології періанальної ділянки та прямої кишки

Самостійна робота

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія прямої кишки, періанальної області та промежини у чоловіків та жінок. Симптоми, що свідчать про патологічний стан прямої кишки, періанальної області та промежини у чоловіків та жінок.

Модуль 2

Тема 7: НМД при гострій хірургічній патології сечової та статевій систем на догоспітальному етапі

Лекція

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія органів. Симптоми, що свідчать про патологічний стан органів сечової та статевій систем. Дизуричні явища.

Особливості обстеження пацієнтів з патологією органів сечової та статевій систем.

Ниркова коліка, гостра затримка сечі, гематурія, анурія. Паранефрит, карбункул нирки. Гострий цистит. Гострий уретрит. Орхіт, орхоепідіміт, фімоз, парафімоз. Стріктура і стеноз уретри. Сторонні тіла уретри та сечового міхура.

Привід для обов'язково виїзду до пацієнта: гематурія, кровотеча та кровомазання у жінок.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супровіду. Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Невідкладна дошпитальна допомога. Показання до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація. Робота парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Навчальна практика

Обстеження пацієнтів з патологією органів сечової та статевій систем.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супровіду у випадках ниркової коліки, гострої затримки сечі, гематурії, анурії; паранефриту, карбункулу нирки; гострого циститу; гострого уретриту; орхіту, орхоепідіміту, фімозу, парафімозу; стріктури і стенозу уретри, сторонніх тіл уретри та сечового міхура.

Привід для обов'язково виїзду до пацієнта: гематурія, кровотеча та кровомазання у жінок.

Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Надання невідкладної дошпитальної допомоги. Визначення показань до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація у роботі парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Практичні навички:

1. Клінічний розбір тематичних хворих.
2. Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супровіду.
3. Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.
4. Невідкладна дошпитальна допомога.
5. Показання до госпіталізації.
6. Транспортування та госпіталізація.
7. Робота парамедика на дошпитальному етапі.
8. Ведення документації.
9. Перша медична допомога у випадку гострої хірургічної патології сечової та статевій систем.

10. Катетеризація сечового міхура.

Самостійна робота

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія органів сечової та статеві систем. Симптоми, що свідчать про патологічний стан органів сечової та статеві систем. Дизуричні явища.

Обстеження хірургічного пацієнта.

Тема 8. НМД при гострій хірургічній патології хребта на догоспітальному етапі

Лекція

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія хребта. Відлік хребців.

Особливості обстеження пацієнтів з патологією хребта.

Спінальний біль. Різноманіття симптомів спінального болю. Класифікація спінального болю, його залежність від патогенезу. Біль м'язово-скелетного генезу, стани, що можуть імітувати його. Гострий спінальний біль.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супровіду. Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Невідкладна дошпитальна допомога. Показання до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація. Робота парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Навчальна практика

Обстеження пацієнтів з патологією хребта.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супровіду у випадках спінального болю, (різноманіття симптомів спінального болю, класифікація спінального болю, його залежність від патогенезу); болю м'язово-скелетного генезу, станів, що можуть імітувати його; гострого спінального болю.

Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Надання невідкладної дошпитальної допомоги. Визначення показань до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація у роботі парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Практичні навички:

- Клінічний розбір тематичних хворих.
- Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супровіду.
- Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.
- Невідкладна дошпитальна допомога.
- Показання до госпіталізації.
- Транспортування та госпіталізація.
- Робота парамедика на дошпитальному етапі.
- Ведення документації.
- Перша медична допомога у випадку гострої хірургічної патології хребта

Самостійна робота

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія хребта. Симптоми, що свідчать про пошкодження хребта, спинного мозку та його відростків. Відлік хребців.

Тема 9. НМД при гострій хірургічній патології опорно-рухового апарату на догоспітальному етапі

Лекція

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія опорно-рухового апарату. Симптоми,

що свідчать про захворювання опорно-рухового апарату.

Особливості обстеження пацієнтів з патологією опорно-рухового апарату.

Остеомієліт, периостит, епікондиліт, тендиніт, тендовагініт, міозит, бурсит, синовії, артрит, остеоартрит, артроз, плексит. Спинномозкові киля. Блок суглоба, остеохондроз, біль Бехтерева, еозинофільний асцит. Синдром Тітце (реберно-хрящовий синдром, реберний хондрит).

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супроводу. Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Невідкладна дошпитально допомога. Показання до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація. Робота парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Навчальна практика

Обстеження пацієнтів з патологією опорно-рухового апарату.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супроводу у випадках остеомієліту, периоститу, епікондиліту, тендиніту, тендовагініту, міозиту, бурситу, синовіїту, артрити, остеоартриту, артрозу, плекситу; спинномозкових кил; блоку суглоба, остеохондрозу, болю Бехтерева, еозинофільного асциту; синдрому Тітце (реберно-хрящовий синдром, реберний хондрит).

Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Надання невідкладної о шпитальному допомогі. Визначення показань до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація у роботі парамедика на о шпитальному етапі. Ведення документації.

Практичні навички:

- Клінічний розбір тематичних хворих.
- Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супроводу.
- Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.
- Невідкладна дошпитальна допомога.
- Показання до госпіталізації.
- Транспортування та госпіталізація.
- Робота парамедика на дошпитальному етапі.
- Ведення документації.
- Перша медична допомога у випадку гострої хірургічної патології опорно-рухової системи.

Самостійна робота

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія опорно-рухового апарату. Симптоми, що свідчать про захворювання опорно-рухового апарату.

Тема 10. НМД при гострій хірургічній патології судинних систем на догоспітальному етапі

Лекція

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія судин кровоносної та лімфатичної систем. Симптоми, що свідчать про пошкодження судин кровоносної та лімфатичної систем. Клінічні ознаки пошкодження судин кровоносної та лімфатичної систем.

Особливості обстеження пацієнтів з патологією судин кровоносної та лімфатичної систем.

Гострі хірургічні захворювання судин кровоносної та лімфатичної систем. Класифікація та клінічні ознаки гострих хірургічних захворювань судин кровоносної та лімфатичної систем.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супровіду. Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Невідкладна дошпитальна допомога. Показання до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація. Робота парамедика на дошпитальному етапі. Ведення документації.

Навчальна практика

Обстеження пацієнтів з патологією судин кровоносної та лімфатичної систем.

Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супровіду у випадках гострих хірургічних захворювань судин кровоносної та лімфатичної систем (класифікація та клінічні ознаки гострих хірургічних захворювань судин кровоносної та лімфатичної систем).

Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.

Надання невідкладної о шпитальною допомогою. Визначення показань до госпіталізації. Транспортування та госпіталізація у роботі парамедика на о шпитальному етапі. Ведення документації.

Практичні навички:

- Клінічний розбір тематичних хворих.
- Робота диспетчера по прийому виклику, обробці інформації та передачі її, направлення бригади, визначення закладу охорони здоров'я для транспортування, здійснення інформаційного супровіду.
- Нормативне прибуття, первинний огляд та діагностичне обстеження.
- Невідкладна дошпитальна допомога.
- Показання до госпіталізації.
- Транспортування та госпіталізація.
- Робота парамедика на дошпитальному етапі.
- Ведення документації.
- Перша медична допомога у випадку гострої хірургічної патології судин кровоносної та лімфатичної систем.

Самостійна робота

Анатомія, топографічна анатомія та фізіологія судин кровоносної та лімфатичної систем. Симптоми, що свідчать про пошкодження судин кровоносної та лімфатичної систем. Клінічні ознаки пошкодження судин кровоносної та лімфатичної систем.

Форма поточного та підсумкового контролю

1. Поточний контроль;
2. Тестовий контроль;
3. Модульна контрольна робота;
4. Підсумковий модульний контроль;
5. Замір практичних навичок;
6. Екзамен.

4. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги"
2. Медицина невідкладних станів: Екстрена (швидка) медична допомога: підручник (ВНЗ IV р. а.) / І.С. Зозуля, В.І. Боброва, Г.Г. Роцін та ін.; за ред. І.С. Зозулі. — 3-є вид., перероб. і допов.
3. Екстренна та невідкладна медична допомога : навчальний посібник / О. Ю. Бодулев [та ін.] ; за заг. ред. Шкурупія Д. А.; Укр. мед. стоматол. акад. МОЗ України. - Вінниця : Нова кн., 2017. - 234 с.
4. Перша екстрена і тактовна медична допомога на догоспітальному етапі: навчальний посібник В. С. Тарасюк, 4-ті
5. Екстрена та невідкладна медична допомога: підручник (том I) В.О.Крилюк, С.О.Гур'єв, Г.В.Загорій, А.А.Гудима, Н.І.Іскра та ін., 2017. – 504 с.
6. Клінічні маршрути (протоколи) пацієнта під час надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі: підручник (том IV) Крилюк В. О., Гур'єв С. О., Цимбалюк Г. Ю., Кузьмін В. Ю., Кузьмінський І. В., Гудима А. А., Іскра Н. І., Гродецький В. К. та ін., 2018. – 300 с.
7. Екстрена та невідкладна медична допомога в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / М. І. Швед [та ін.] ; ред. М. І. Швед. - Тернопіль : Укрмедкн., 2018. - 311 с. : табл. - Бібліогр.: с. 306-311.
8. Невідкладні стани в хірургії (навчальний посібник) — Л.М. Ковальчук, К.М. Бобак, А.І. Бобак, В.В. Киретів та ін., 2017
9. Домедична допомога на місці події: практичний посібник За загальною редакцією д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва Видавничий дім «Гельветика» 2020
10. Екстрена медична допомога травмованим на догоспітальному етапі: навчальний посібник В. О.Крилюк , Київ – 2017р.
11. Медицина невідкладних станів: Екстрена (швидка) медична допомога: підручник (ВНЗ IV р. а.) / І.С. Зозуля, В.І. Боброва, Г.Г. Роцін та ін.; за ред. І.С. Зозулі. — 3-є вид., перероб. і допов.
12. Травматологія та ортопедія: підручник / Голка Г.Г., Бур'янов О.А.— 2-ге вид.

Допоміжні

1. Ваврик Ж.М. Лекція з хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 444 с.
2. Вітенко І.С., Дутка Л.М., Зіменковська Л.Я. Основи загальної і медичної психології. — К.: Вища шк., 1991.
3. Губенко І.Я., Шевченко О.Т., Бразолій Л.П., Апшай В.Г. Медсестринський догляд за пацієнтом. — К.: Здоров'я, 2000. — 248 с.
4. Жученко С.П., Желіба М.Д., Хіміч С.Д. Загальна хірургія. — К.: Здоров'я, 1999. — 488 с.
5. Інфекційний контроль у медичних закладах: навч. посіб. / За заг. кер. Губенко І.Я. — Черкаси, 2003. — 44 с.
6. Касевич Н.М. Практикум із сестринської справи: навч. посібн. — К.: Здоров'я, 2005. — 464с.
7. Ковальчук Л.Я. та ін. Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія невідкладних станів: навч. посібн. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — 324 с.
8. Надахівська Н.І. Посібник з хірургії. — К.: Здоров'я, 2001.— 136 с.
9. Олійник П.В., Гасюк Г.Д. Медичні інструменти. — Львів: Світ, 1996. — 152 с.
10. Основи догляду в домашніх умовах: навч. посібн. для патронажних медичних сестер / За заг. ред. І.Т. Усиченка, А.В. Царенка, С.А. Місяка. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 372 с.

11. Психологія кризових станів: навч. посібн. / Шевченко О.Т. — К.: Здоров'я, 2005. — 120 с.
12. Руководство по скорой медицинской помощи / Под ред. Л.П. Хищенко. — К.: Здоров'я, 1991. — 352 с.